

Kiedy do logopedy?

Mowa jest bardzo ważnym elementem rozwoju małego dziecka. Dzięki niej może ono wyrażać swoje potrzeby, nawiązywać kontakt z rówieśnikami oraz dorosłymi, opisywać zjawiska. Nie jest ona jednak umiejętnością wrodzoną. Dziecko przyswaja sobie mowę od najbliższego otoczenia, a przede wszystkim od matki, drogą naśladownictwa.

Tak naprawdę wzorzec mowy zaczyna kształtować się już w wieku prenatalnym dziecka. Odbiera ono dźwięki płynące zarówno z wnętrza ciała matki, jak np. odgłos bicia jej serca, jak i z zewnątrz. Znajome „od zawsze” dźwięki bicia serca matki oraz jej głos wpływają na niemowlę uspakajająco. Warto więc rozmawiać z nienarodzonym jeszcze dzieckiem, śpiewać kołysanki – otaczać mową już od najwcześniejszych chwil jego istnienia.

Rzeczony rozwój mowy dziecka od narodzin do 7 roku życia dzielimy na cztery okresy: okres melodii (od urodzenia do 1 roku życia) okres wyrazu (od 1 do 2 roku życia), okres zdania (od 3 do 4 roku życia) i okres swoistej mowy dziecięcej (od 4 do 7 roku życia).

Wszystkie dzieci przechodzą te same fazy rozwoju w identycznej kolejności, inne jest jednak tempo rozwoju, które zależy od dojrzałości i gotowości układu nerwowego. Niewielkie opóźnienia nie powinny być powodem do niepokoju. Opóźnienia w pojawianiu się poszczególnych głosek nie mogą jednak przekraczać 6 miesięcy.

Jeśli zauważymy, że nasze dziecko:

- w wieku 6. miesięcy nie gaworzy,
- po ukończeniu 1 roku życia nie potrafi wypowiedzieć sylab oraz pojedynczych słów,
- nie rozumie wydawanych przez nas prostych poleceń,
- w wieku 2 lat nie mówi prostych słów np. mama, baba, tata itp.
- między 2 a 3. rokiem życia nie umie wypowiedzieć prostego zdania,
- w wieku 3 lat nie wymawia samogłosek: a, o, e, i, y,
- w wieku 4 lat nie potrafi opowiedzieć prostej historyjki obrazkowej, słabo wypowiada proste słowa, zniekształca wyrazy, nie wypowiada głosek: f, w, k, g, l, ś, ź, ć, dź,
- między 5 a 6. rokiem życia nie wypowiada następujących głosek: s, z, c, dz, sz, ż, cz, dż oraz gdy przestawia sylaby w obrębie wyrazu lub skraca wyrazy,
- między 6. a 7. rokiem życia nie wymawia głoski r lub ją zniekształca

a także, gdy nasze dziecko:

- nawykowo oddycha buzią, ślini się
- nie potrafi prawidłowo połykać
- podczas mówienia wsuwa język między przednie zęby
- gdy mamy wątpliwość czy dziecko dobrze słyszy

należy skontaktować się ze specjalistą.

Ważne jest, aby rodzice od samego początku obserwowali rozwój mowy swojej pociechy i jak najszybciej reagowali na wszelkie pojawiające się nieprawidłowości.

Prawidłowy rozwój mowy jest uzależniony od wielu czynników psychicznych, fizycznych oraz środowiskowych. Przyczyn wad wymowy jest wiele, tak samo wiele jest również sposobów deformacji głosek. Do najczęstszych przyczyn wywołujących zaburzenia mowy zaliczamy nieprawidłowości w budowie narządów artykulacyjnych (niewłaściwa budowa języka, podniebienia, krzywy zgryz, krzywa przegroda nosowa). Czasami jednak narządy mowy mają budowę prawidłową, ale ich praca nie jest właściwa, to również może spowodować wadę wymowy u dziecka. Przykładem może być tu np. niska sprawność warg lub języka czy nieprawidłowe napięcie mięśniowe. Aby mowa rozwijała się prawidłowo, potrzebny jest właściwie działający narząd słuchu. Wszelkie nawet najmniejsze obniżenie słyszalności sprawiają, że mowa ma prawo rozwijać się inaczej. Kolejną przyczyną wad wymowy są uszkodzenia układu nerwowego. Mowa dzieci upośledzonych intelektualnie rozwija się wolniej i towarzyszą jej liczne zaburzenia. O tym czy mowa będzie rozwijać się prawidłowo może świadczyć również rozwój psychoruchowy dziecka. Każde dziecko ryzyka, dziecko przedwcześnie urodzone, dziecko, którego rozwój motoryczny przebiegał wolniej może w przyszłości mieć problemy z prawidłową mową.

Czasem ciężko określić konkretne przyczyny opóźnionego rozwoju mowy lub wad wymowy. Niejeden rodzic pewnie zadaje sobie pytanie, skąd wada wymowy u mojego dziecka, przecież my rodzice nie mieliśmy tego problemu, a dziecko wychowujemy bez zastrzeżeń, czytamy mu książki, ograniczamy czas przed komputerem czy telewizją.

Jednak zaburzenia i wady wymowy to obecnie coraz częstsze zjawiska u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Z badań przesiewowych, jakie wykonałam w grupach 5 i 6-latków w kilku przedszkolach i

szkołach (na terenie województwa pomorskiego) wynika że ok. 80 % dzieci boryka się z większymi, bądź mniejszymi problemami w tym zakresie.

Jakie podejmować kroki, aby problem ten nie występował na tak dużą skalę?

Bardzo ważnym elementem prawidłowego rozwoju mowy jest profilaktyka. Najkorzystniejszym okresem do wczesnej stymulacji logopedycznej jest wiek niemowlęcy. Poprzez właściwe postępowanie możemy zapobiegać opóźnieniom rozwoju mowy oraz tworzeniu się niewłaściwych nawyków:

- Należy zadbać o właściwe układanie dziecka do snu, żeby oddychało przez nos. Jeśli buzia jest uchylona powinno się ją domykać.
- Karmienie piersią jest dla dziecka najlepsze - także ze względu na właściwy rozwój szczęk. Jeżeli konieczne jest karmienie sztuczne, należy zadbać o odpowiedni smoczek.
- Ważne jest też prawidłowe połykanie (niemowlęcy sposób połykania polega na wsuwaniu języka między dziąsła i powinien zaniknąć w miarę wyrastania zębów mlecznych).
- Z dziećmi rozmawiajmy jak najwięcej, czytamy im bajki, wierszyki. Zawsze mówmy do nich wyraźnie, nie zdrabniajmy wyrazów.

Opracowała Anna Hrycyna - logopeda